



FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Ny regulatorisk virkelighet

Presentasjon på Bankenes Sikringsfonds høstkonferanse 23. september 2013
ved Erik Lind Iversen, Finanstilsynet

23. september 2013

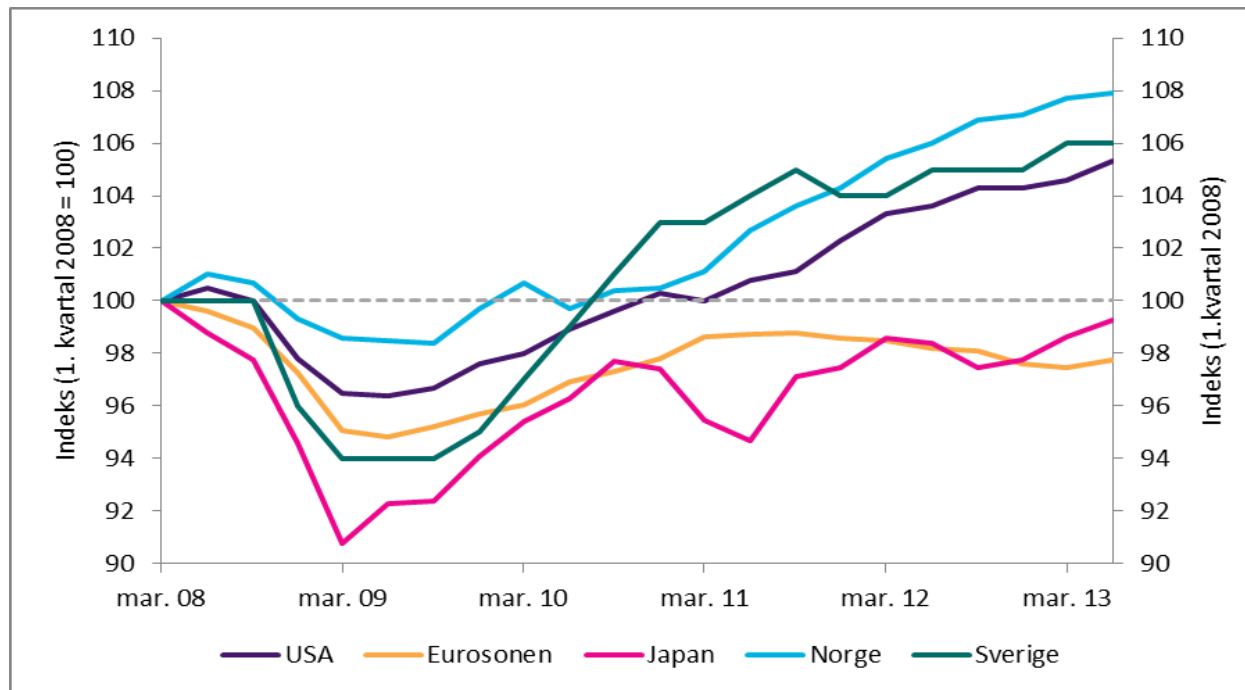
Innhold:

1. Bakgrunnen for reguleringene
2. Situasjon for norske banker
3. Kapitalkrav
4. Likviditetskrav
5. Konsekvenser for bankenes kapital og risikovurderingsprosess (ICAAP)
6. Konsekvenser for banker og samfunn

Nærmere om bakgrunnen for de nye reguleringene

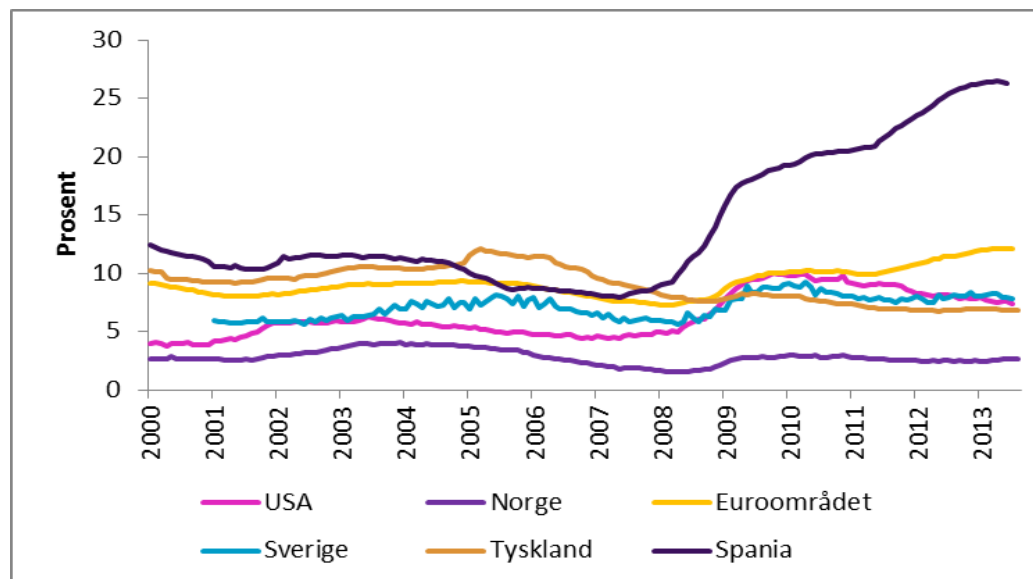
- Finanskrisen 2008
- Store realøkonomiske tap
- BNP. Tapt produksjon og inntekt
- Sysselsetting
- Redningsaksjoner, budsjettunderskudd og offentlig gjeld
- Mindre tro på selvregulering
- Tapt omdømme for finanssektoren
- Ytterligere svekket av skandaler (LIBOR mv, bøter for hvitvasking)
- Liten politisk vilje til å bidra med ytterligere støtte til finanssektoren

Realutvikling i BNP



Kilde: Thomson Reuters Datastream

Arbeidsledighetsrater



Kilde: Thomson Reuters Datastream

- Finanskrisen et internasjonalt fenomen – både opphav og konsekvenser
- De nye reguleringene er også internasjonale, gjennom
 - G-20
 - Baselkomiteen/FSB
 - IMF
 - EU

Kommisjonen har siden 2010 foreslått nær 30 ulike typer av regelverk med sikte på regulering og tilsyn av aktører, produkter og markeder

Hovedtyper av reguleringer

- Høyere krav til kapital og kvalitet på kapital
- Nye krav til likviditet og finansiering
- Nye krav til styring og kontroll, samt tilsyn
- Økt vekt på makrotilsyn og makrovirkemidler
- Økte krav til systemviktige institusjoner
- Nye krav til krisehåndtering og økte innskuddsgarantier
- Krav om oppsplitting av storbanker (Liikanen, Vickers, Volker)
- Bankunion i EU

SSM – Single Supervisory Mechanism

Felles tilsyn (ECB)

SRM – Single Resolution Mechanism

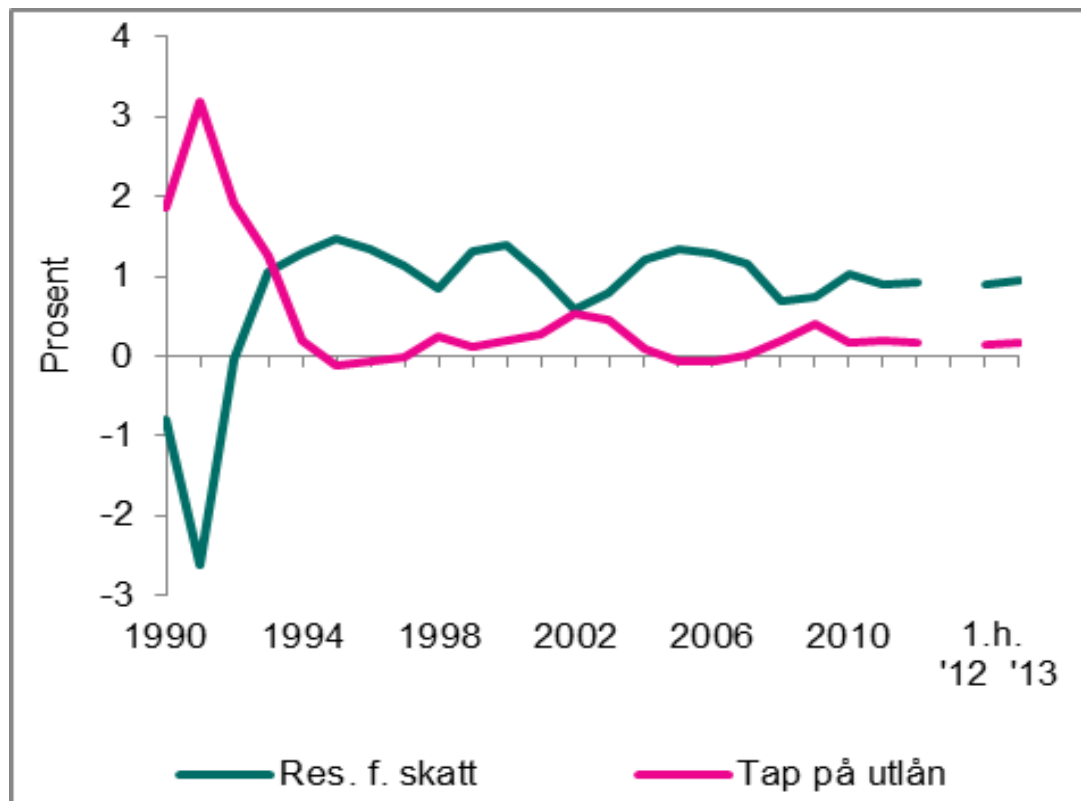
Krisehåndtering

Situasjon for norske banker

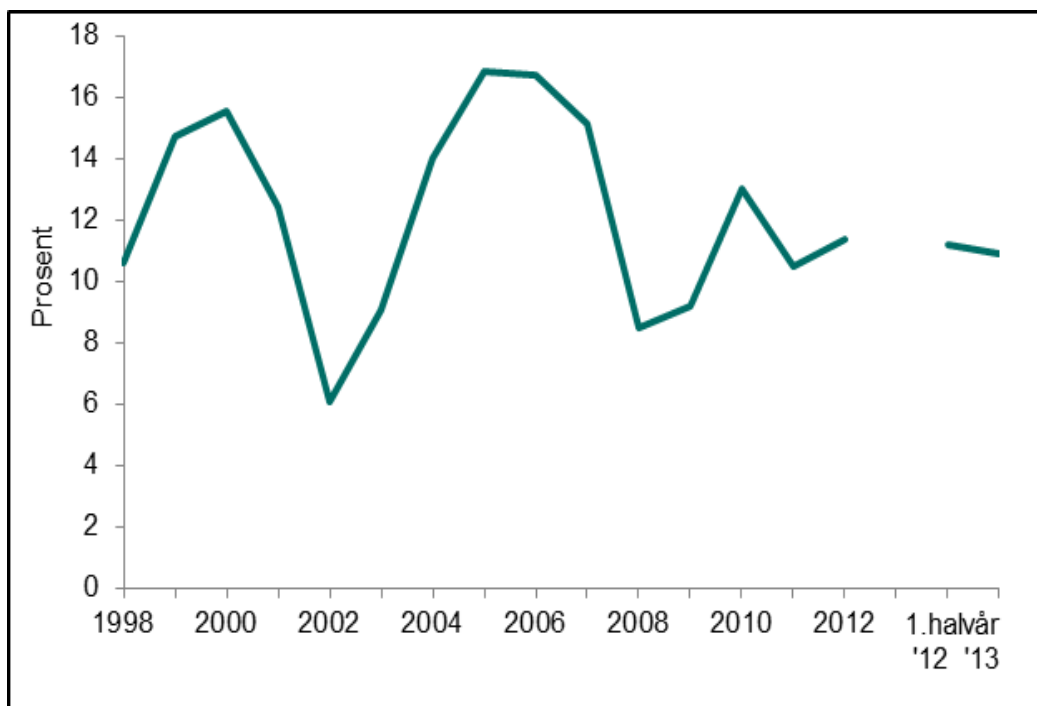
- Lite påvirket av finanskrisen
- Bytteordningen sørget for likviditeten
- Inntjeningen tilfredsstillende, både resultater og egenkapitalavkastning
- Bra utvikling i norsk økonomi
- Små tap hittil
- Kredittvekst
- Ren kjernekapital høyere enn 9% av beregningsgrunnlaget

Tap på utlån og resultat før skatt

(% av GFK)



Egenkapitalavkastning



Kapitalkrav

- Nye kapitalkrav innført tidligere i Norge enn det som følger av CRD IV
- Nytt lovkrav vedtatt 10. Juni og innført 1. Juli d.å.
- Krav om 9% ren kjernekapital
- Gradvis økning i kravet til ren kjernekapital

4,5% minstekrav fra 1.7.2013

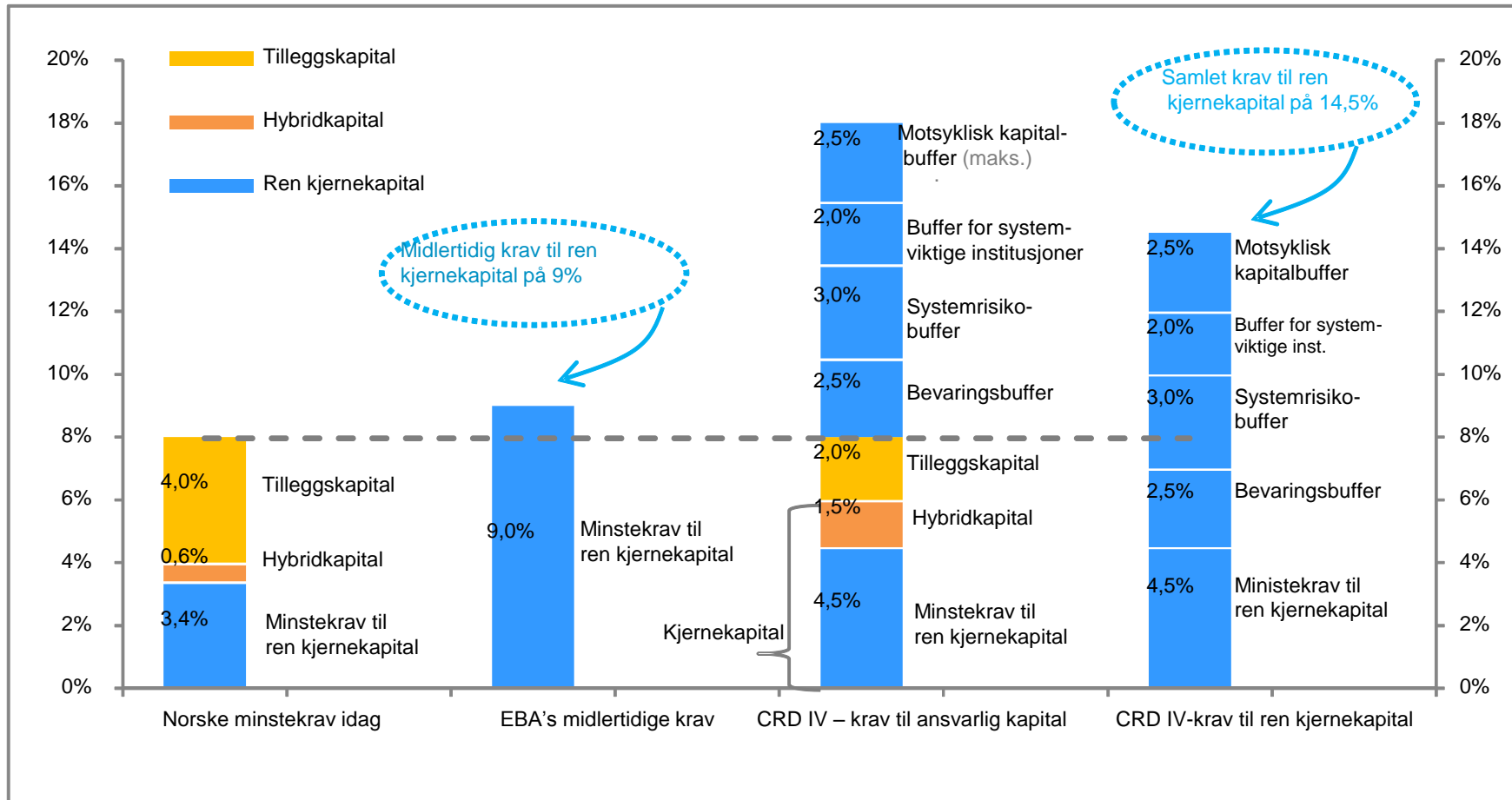
+2,5%bevaringsbuffer fra 1.7.2013

+2%systemrisikobuffer fra 1.7.2013 økes til 3% fra 1.7.2014

+1%buffer systemviktige institusjoner fra 1.7.2015, økes til 2% fra 1.7.2016

+0-2,5% motsyklisk buffer (skal fastsettes minst 12 mndr før ikrafttredelse)

Kapitalkrav norske banker



Basel-regelverket

Basel III gjennomføres i EU i form av direktiv og forordning - CRD IV

CRD IV tas inn i norsk regulering gjennom EØS-avtalen. Først må ESA-forordningen i EØS-avtalen. Tidspunkt usikkert.

- **Basel I**

- 1988: Første minimumsstandard for internasjonalt aktive banker
- 1996: Interne modeller for markedsrisiko

- **Basel II**

- 2004: Overenskomst om revisjon av Basel I
- 2007: Innføring av Basel II. Økt risikofølsomhet – bruk av interne modeller for kreditt- og oprisk

- **Basel III**

- Forslag til reviderte standarder fremlagt 2010, med forslag til gradvis innføring 2013-2019
- Enighet mellom EU-Parlamentet, EU-Rådet og EU-Kommisjonen oppnådd i februar 2013
- Iverksettelse CRD IV 1. januar 2014

CRD IV

	Artikler
Forordning	521+Anneks
Direktiv	165
Tekniske standarder	>100
Retningslinjer (EBA)	? (evig strøm)
Omfattende og komplekst regelverk	

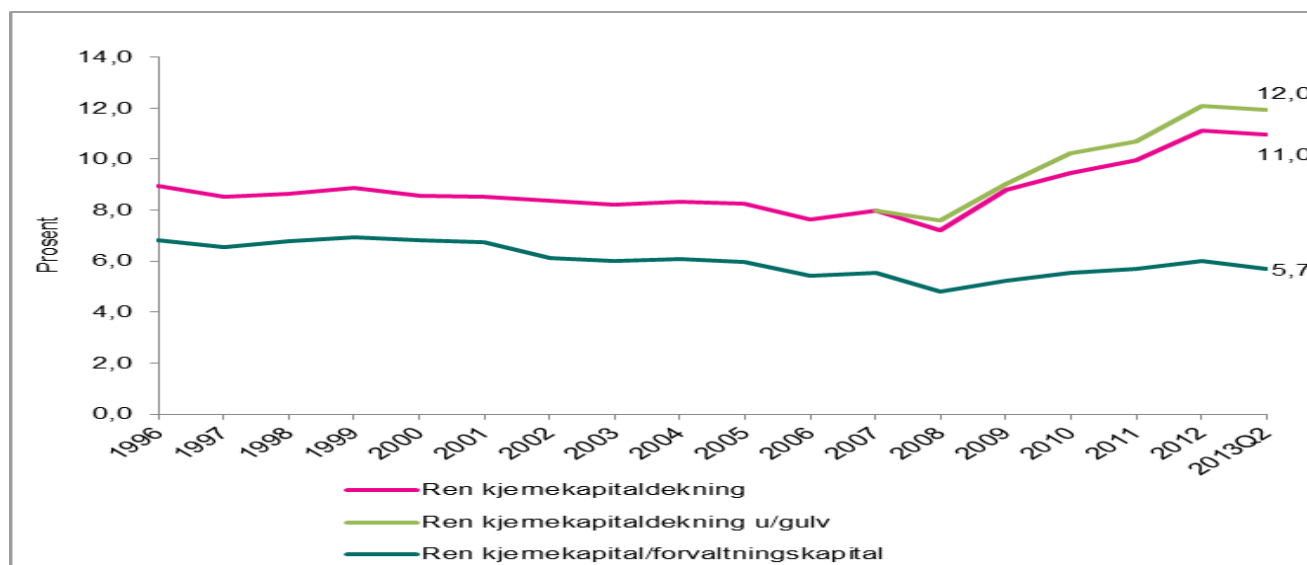
CRD IV – krav til kapital og likviditet

- Minstekrav til ren kjernekapital (4,5%), kjernekapital (6%) og ansvarlig kapital (8%)
- Bufferkrav (ren kjernekapital) og andre kapitalkrav (EU-Rådet, 5. mars 2013)
 - Konserveringsbuffer (2,5%)
 - Motsyklisk buffer (0-2,5%)
 - Systemrisikobuffer (1%-3%/5%)
 - Krav globalt systemviktige institusjoner (1-3.5%) og nasjonalt systemviktige (0-2%)
 - Leverage-krav (uvektet kjernekapitalandel), forslag innen utløpet av 2016
 - Pilar 2-krav, som også kan omfatte systemrisiko
 - Særlige tiltak når andre virkemidler er uttømt («Nødbrems»)
- Restriksjoner på utbytte, bonus og tilbakekjøp av egne aksjer dersom summen av minstekrav til ren kjernekapital og bufferkrav ikke er tilfredsstillt
- Krav til finansiering og likviditet
 - Liquidity coverage ratio – gradvis innføring fra 2015
 - Net stable funding ratio – forslag innen utløpet av 2018

Buffere

- Bufferkravene innført for å øke bankenes soliditet
- Buffere er ikke «minstekrav»
- Brudd på minstekrav betyr at Banksikringslovens bestemmelser trer i kraft og kan medføre offentlig administrasjon og avvikling
- Brudd på bufferkrav regulert i fvl. § 2-9e « hvis en finansinstitusjon ikke oppfyller de nevnte 4 bufferkravene skal institusjonen utarbeide en plan for økning av ren kjernekapitaldekning og kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til aksjonær eller bonus til ansatte».
- Vil bli ytterligere regulert i forskrift

Ren kjernekapitaldekning og uvektet kapitalandel



1986 -

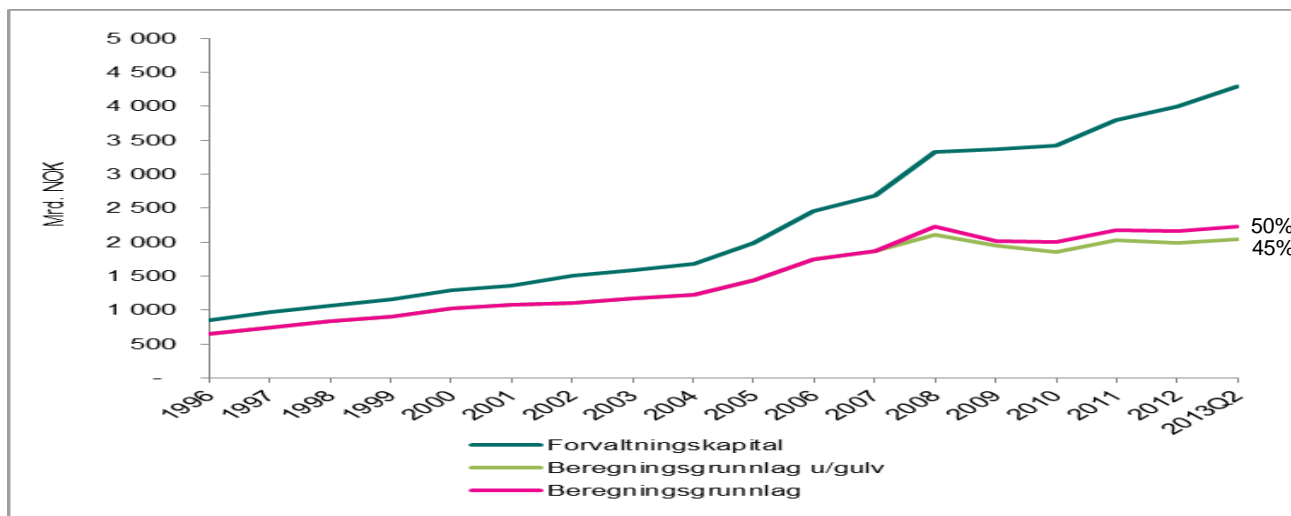
Siste år før bankkrisen. Egenkapital/forvaltningskapital 4,0%

En bloc - avsetninger/utlån 3,5%

Med en utlånsandel på 60% tilsvarer summen 6,1% av forv.kap. Dvs. omtrent som situasjonen i dag.

Nivået var ikke tilstrekkelig!

Utvikling i risikovektet beregningsgrunnlag og forvaltningskapital



Finanskonsern med lavest beregningsgrunnlag 37,1% av forv.kap.

2,5% motsyklisk buffer utgjør 0,93% av forv. kap.

De store bankene arbeider iherdig med å redusere beregningensgrunnlaget.

I 12 mndr perioden juni 2012 – juni 2013 økte forv. kap med 3,9% mens beregningsgrunnlaget ble redusert med 2,2%

Norske banker etter størrelse 30/6-2013

	Antall	Forv.kap.	Ren 1) kjernekapital	2) Egenkapital
de største	6	3307	10,4%	5,5%
mellomstore	22	687	11,7%	7,8%
små	98	306	15,0%	9,2%
I alt	126	4300	11,0%	6,1%

1) I pst. av beregningsgrunnlaget

2) Egenkapital i pst av forvaltningskapital

Egenkapital basert på regnskapet. Avviket fra ren kjernekapital p.g.a. fradrag og forskjell i konsolideringsmetodikk.

2% for systemviktige banker tilsvarer 1,0% av forv.kapital

Uvektet egenkapitalandel fremdeles lavere for de største.

Kvantitative likviditetskrav

LCR – Liquidity Coverage Ratio

LCR = $\frac{\text{Likvide eiendeler}}{\text{Netto likviditetsutgang i løpet av 30 dager (stress scenario)}}$

> 100%

f.o.m. 2015

NSFR – Net stable Funding ratio

NSFR = $\frac{\text{Tilgjengelig stabil finansiering}}{\text{Nødvendig stabil finansiering}}$

> 100%

f.o.m. 2018

Definisjoner ikke endelige

LBI – Finanstilsynets egen likviditetsbuffer med et bredere utvalg likvide eiendeler enn LCR

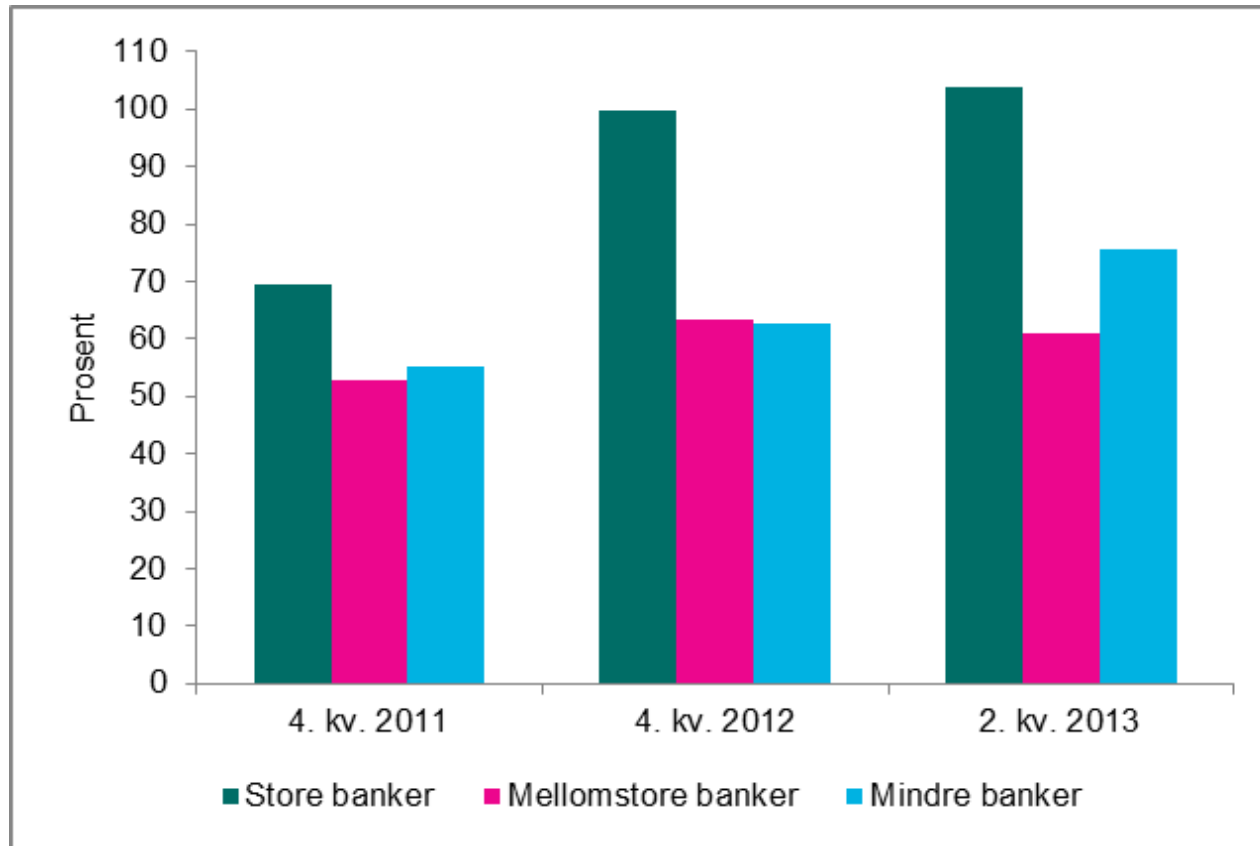
LCR – Rapportering innført for alle banker fra 3. kvartal 2011

NSFR – Rapportering fra 18 største fra 1. kvartal 2011

Felles EU-rapportering fra 2014.

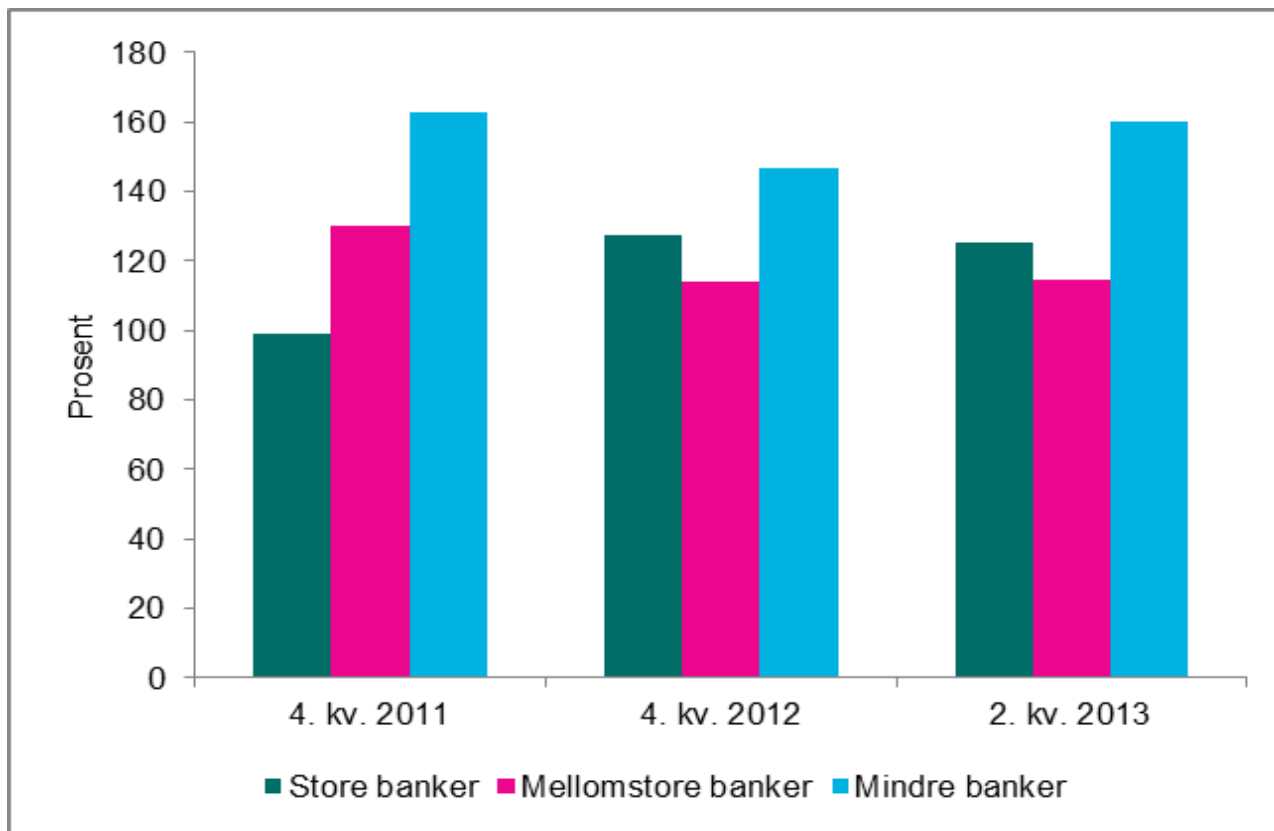
- Liten tilgang på statspapirer i Norge (stat uten lånebehov)
- Både økte krav til likvide eiendeler (lavforrentende) og innlån med lang løpetid (høyere kostnader) vil bli en resultatmessig utfordring for bankene.

Liquidity Cover Ratio (LCR)



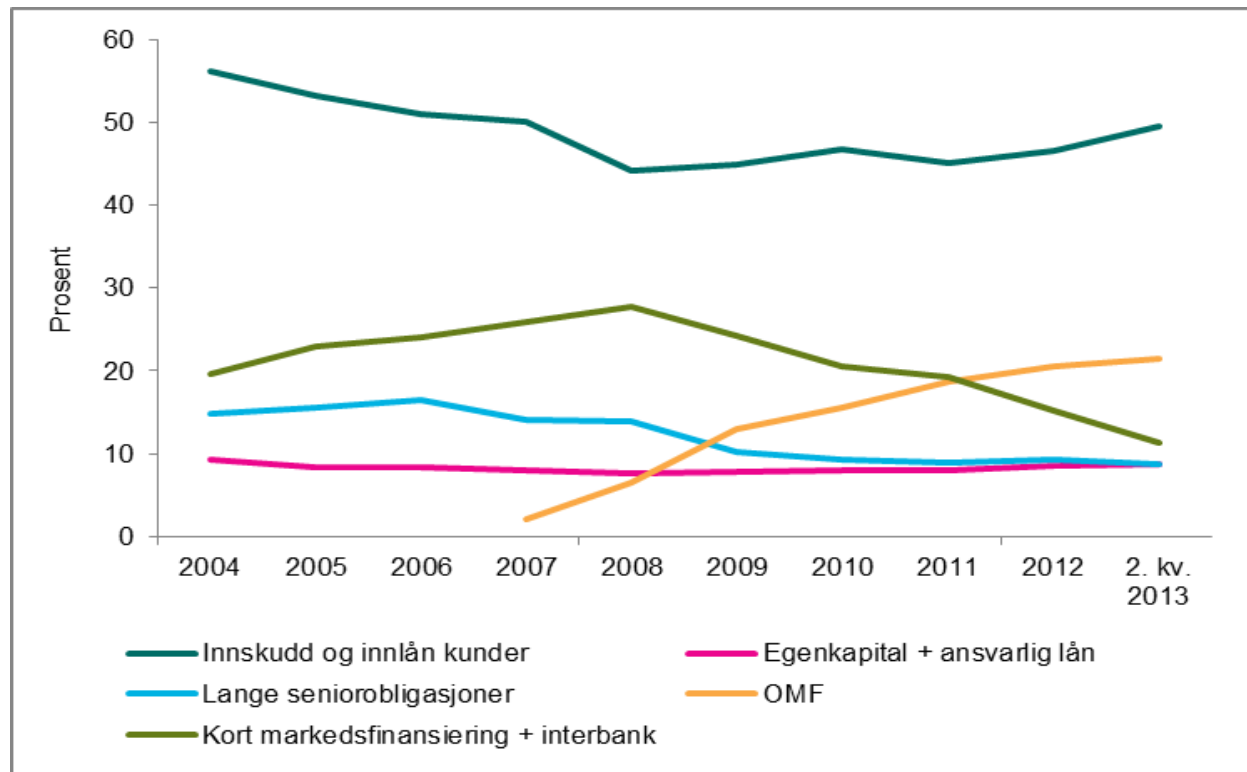
Vektet gjennomsnitt
Alle norske banker

Likviditetsbuffer indikator (LBI)



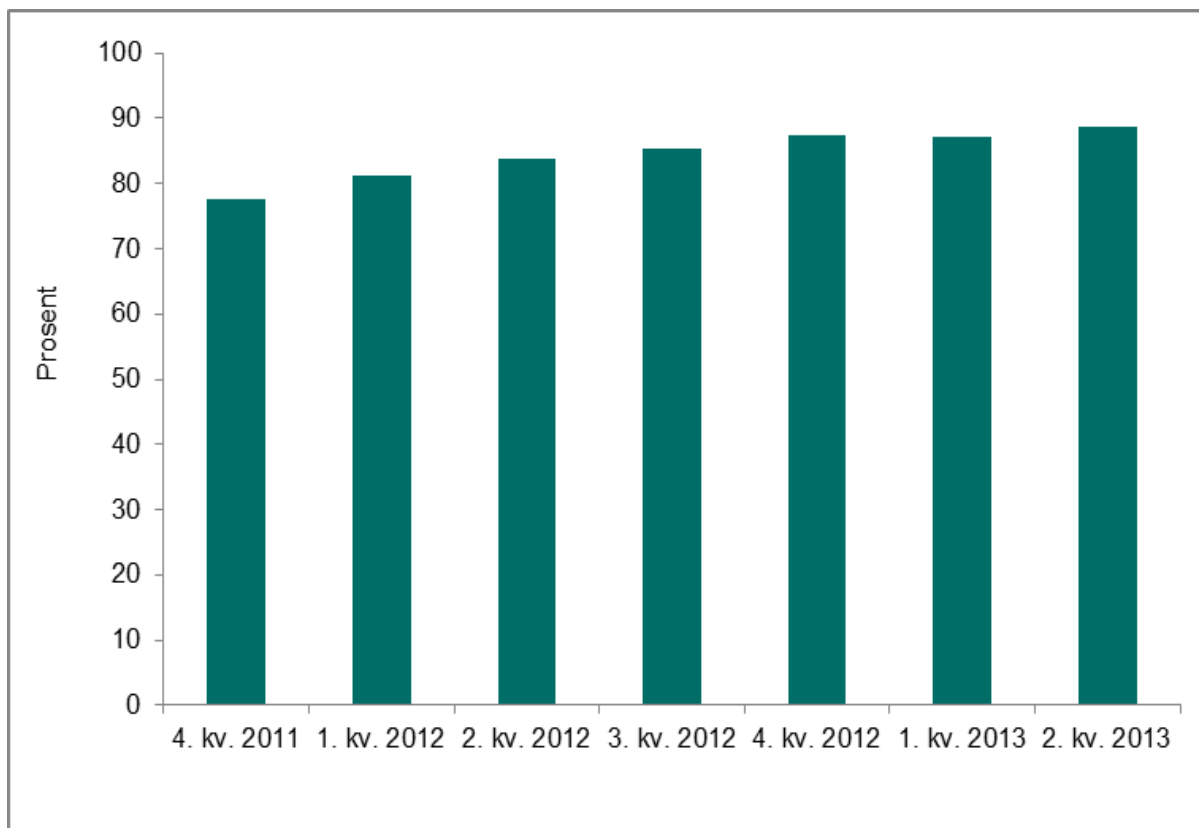
Vektet gjennomsnitt
Alle banker

Utvikling i finansieringskilder



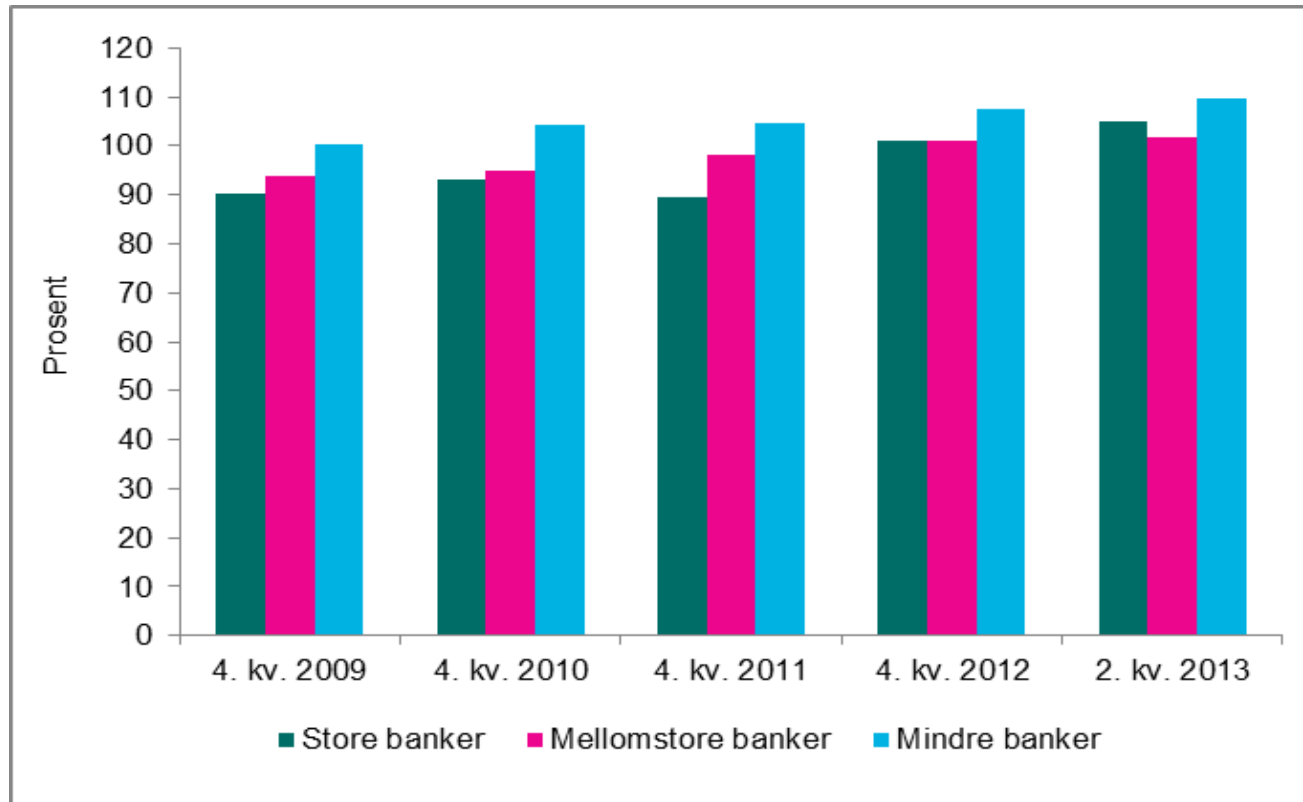
Banker og OMF-foretak
Justert for valutainnskudd i andre sentralbanker

Net Stable Funding Ratio (NSFR)



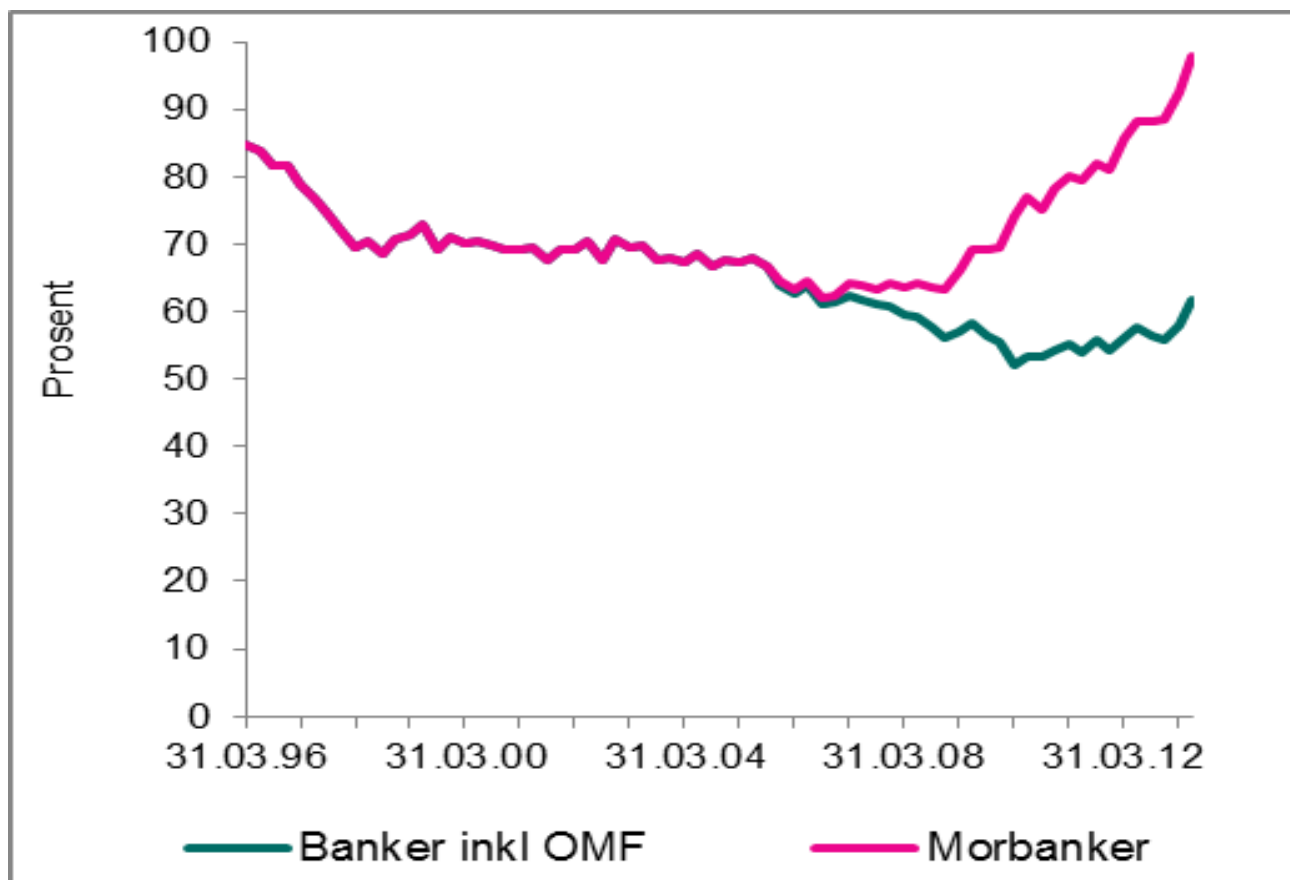
Vektet gjennomsnitt
18 største banker

Langsiktig finansiering over ett år

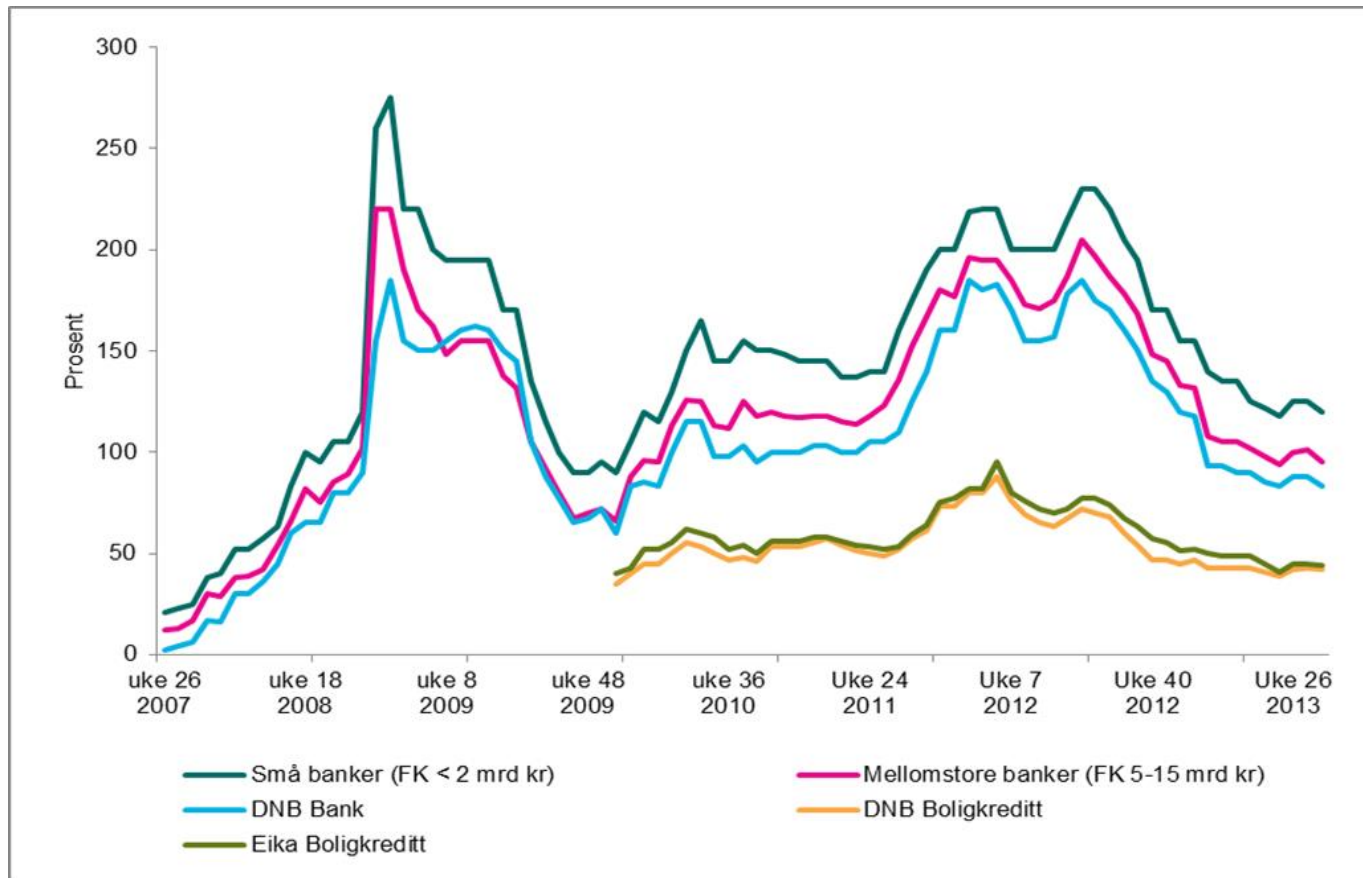


Finansiering med løpetid over 1 år som andel av illikvide eiendeler

Innskuddsdekning



DNB Markets indikative påslag for seniorobligasjoner og OMF mot 3m-NIBOR, 5 år



Kilde: DNB Markets

Konsekvenser av nye kapitalkrav for bankenes egen kapital- og risikovurderingsprosess ICAAP

Pilar 2 Hovedprinsipper

1. Institusjonene skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil og en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå.
2. Tilsynsmyndigheten skal overvåke og evaluere institusjonens bedømming av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynsmyndigheten skal gjennomføre tiltak dersom de ikke anser denne prosessen for å være tilfredsstillende.
3. Tilsynsmyndigheten skal legge til grunn at institusjonen har en kapitaldekningsgrad som ligger over minstekravet til kapitaldekning.
4. Tilsynsmyndigheten skal intervensere på et tidlig stadium for å hindre at kapitalen faller under det minimumsnivået som kreves for å ivareta institusjonens risikoeksponering. Tilsynsmyndigheten skal treffe tiltak dersom kapitalen ikke opprettholdes.

Praktiseringen av Pilar 2 i Norge

I tilbakemeldingen (SREP) har Finanstilsynet lagt vekt på faktisk kjernekapitaldekning og bankens egne kapitalmål jfr. Prinsipp 3.

Bankene har bedt om å ta høyde for:

- Nye krav om økt kapital
- Tilstrekkelig kapital til å dekke normal kredittetterspørsel
- Kommende regelverkendringer (feks videreføring av Basel I gulvet, økte risikovekter)
- Innføring av motsyklisk buffer
- Buffer for systemviktige banker kan også påvirke kapitalmarkedenes vurdering av de øvrige
- Svakheter i risikovurdering og svakheter ved styring og kontroll

Dialog/ ikke bruk av pålegg (hittil)

Når faktisk kapital og kapitalmål ligger høyere enn samlet kapitalkrav etter Pilar 2 har det ikke vært nødvendig å benytte påleggshjemmel om økt kapital.

Hva betyr nye reguleringer?

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9b

«Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov»

«Ved vurderingen av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikoeksponering skal det tas hensyn til kredittrisiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko, systemrisiko, og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene. Vurderingen skal omfatte risikoeksponering som følge av at institusjonens eiendeler blir overdratt til eller stilt som sikkerhet overfor andre finansinstitusjoner.»

Noe mer spesifisert enn tidligere. Ytterligere spesifisering i CRD IV

Krav om risikoutvalg (styret)

Hva er nytt?

Hovedprinsippene for Pilar 2 er ikke endret i Basel III. Pilar 2 vil fortsatt være et viktig tilsynsverktøy for å få institusjonene til å operere med kapital over minstekrav og bufferkrav.

<

Det nye er:

- **Kapitalbufferne**
 - **Makroperspektivet**
-
- Nye buffere dekker risiko som hittil har blitt hensyntatt under Pilar 2
 - Makroperspektivet forsterket (systemrisikobuffer, motsyklisk buffer, systemrisiko i Pilar 2, mv.)

Konsekvenser for banker og samfunn?

Redusert sannsynlighet for finanskrise pga:

- Mer robust finanssektor ved økt egenkapital
- Mer robust finansiering og økte likviditetsbuffer vil redusere faren for tillitssvikt og sammenbrudd i innlånsmarkedene
- Bedre styring og kontroll i finanssektoren, men også ett mer komplekst regelverk
- Samfunnsøkonomisk sårbarhet reduseres ved:
 - økt kapital for systemviktige institusjoner
 - bedre tilsyn
 - bedre krisehåndtering, kriseplaner og mindre offentlig støtte ved kriser (kreditorene betaler).
 - krav til oppsplitting av komplekse institusjoner?

Eu – kommisjonen i memo 13. juli 2013

Nytt regelverk betyr at behov for rekapitalisering ikke vil oppstå så ofte.

Ingen problembanker (f.o.m. 2008), med ett unntak ville hatt behov for offentlig realkapitalisering med CRD IV – nivå på kapital og underlagt bail-in.

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

www.finanstilsynet.no

Erik.Lind.Iversen@finanstilsynet.no

